

בית קטן בערבה

נועה בן-שמחון

אבנים קטנות

שושנה זלוטניק/ ספיר

דיירת: שושנה (66)

גודל: 85 מ"ר

שיהיה כאן. אצלי, בעלי מלאכה לא נכנסים הביתה. אני עושה הכל, גם את הכורסאות ריפדתי ואפילו אסלה שנשברה לי החלפתי לבד. זה כף. אני תמיד אומרת שאני 'גנבת בעיניים'. כשאני רואה מישהו עובד, אני מיד לומדת את המלאכה שלו".

לאחר שהתחילה לעבוד בפסיפס 'תפס' אותה העיסוק בחיתוך החומרים, וההחלטה לקנות בית ולכסות אותו בפסיפס לא איחרה לבוא. אבל אז נתקלה זלוטניק במכשול בלתי צפוי. "לא יכולתי לקנות כאן בית כי רוב הבתים בספיר הם בתים של עמידר ומשרד השיכון לא נותן בית למי שאינו זקוק לכך", היא מסבירה. "ואז אלת מצאה לי את הבית הזה".

הבית שמצאה היה במצב לא טוב. "הברירה שלהם הייתה להרוס אותו או למכור לי", היא אומרת. "למעשה, השקעתי בבית הזה יותר ממה שהוא עלה". למרות מצבו העגום של הבית ארך שיפוצו חודש אחד בלבד. "היחיד שעיקב אותי היה איש האלומיניום, שהתווכח איתי כשביקשתי לעשות חלונות מעוגלים בסלון. הוא אמר לי שלא פותחים עיגול, פותחים מלבן וגם בבתים עתיקים שיש בהם חלונות מעוגלים, החלון הוא מלבן והחלק העגול נשאר קבוע. התעקשתי. לאחר שהוא סיים את העבודה הוא צילם את החלונות ואמר לי: 'את המשוגעת היחידה שביקשה דבר כזה'".

"הפסיפס התחיל בעצם בתוך הבית סביב החלונות המעוגלים ומשם המשכתי למקלחת", היא מתארת, שם עוטרו הקירות פסיפס בגוונים של כחול ועיטורים בצורה של עצי תמר. "כשסיימתי, הבנתי שאני לא רוצה להפסיק והתחלתי לעבוד על הקירות בחוץ".

הפסיפס עשוי קרמיקה, אבנים זכוכית וצדפות. "את רוב החומרים אני אוספת בחוץ, אבנים, חרסים וצדפות שנפלטו מהים. אני כל הזמן מלקטת, מאתרי בנייה, מחנויות שמחליפות תצוגה, שאריות, זכוכיות, הכול טוב. אחרי שאני אוספת את החומרים אני שוברת או חותכת, ידנית או במכונה, לפי הצורך. לחומרים רכים אני יכולה לתת צורה באופן ידני, כמו העלים על קיר הכניסה".

את הפסיפס היא מדביקה על הקירות באמצעות דבק קרמיקה ולאחר ההדבקה היא אוטמת וממלאה את החריצים ברוץ. על הקירות בחוץ אפשר לזהות את היונה והים מהסיפור המקראי על נוח. בכניסה קיר בסגנון מקסיקני שבו עיטרה שמש וירח וציפורי קואצל, שהן ציפורים ייחודיות לאזור. על קיר אחר, מעל מכונת הכביסה, משתרע פסיפס טווס צבעוני, לצד ציפור קקאדו ובצד המערבי כדור פורח שאמור לשמש גם כאדנית. "בעצם התחלתי בכניסה ולאט לאט הכול נפרש. זה הלך וגדל, והיום, זה לא רק צורך. יש לי אמביציה לסיים את כל הבית. עכשיו אני עובדת בקצב".

"זה לא גאודי", היא ממהרת להבהיר. "אמנם יש בבית משהו מספרד אבל זה לאו דווקא הפסיפס. הפסיפס שאני יוצרת הוא לא בהשפעת ברצלונה, אלא יותר בהשפעת מקומות אחרים שנעשה בהם שימוש רב בפסיפס, כמו למשל אוזבקיסטן, טורקיה ומרוקו".

זלוטניק המתגוררת בביתה הייחודי בספיר טיילה רבות בעולם לפני שהתחילה לעבוד על ביתה בספיר. במרבית הארצות ביקרה עם בעלה שנפטר, ראובן קאליפה, שהיה אדריכל וגם הוא עצמו אמר. "אני מודה על זה שהספקנו הרבה יחד", היא אומרת. "היום אני מטיילת פחות, אין לי עם מי לחלוק את החוויות ואני לא בנויה לטיולים מאורגנים". ההשראה של המסעות שהספיקו לערוך יחד ניכרת היטב בביתה. זלוטניק, בת 66, אמנית, בוגרת מכון אבני, ציירת ומעצבת אופנה, עברה לספיר בעקבות הבת שלה, אלת סימון המתגוררת גם היא ביישוב. "אחרי שהתאלמנתי, אלת הביאה אותי לספיר", מספרת זלוטניק. "בהתחלה שכרתי דירה ורק אחר כך קניתי את הבית הזה. הערבה הצילה אותי".

בספיר התחיל העיסוק במלאכת הפסיפס. "לא למדתי את זה, אבל אני אשת חומרים, תמיד עסקתי בחומר, עשיתי תכשיטים ואני מציירת. האמנות הייתה אצלי מאז ומתמיד", אומרת זלוטניק שנולדה בפריז ועלתה לארץ לבדה מטעמי ציונות. "ישראל זה המקום שלי", היא מוסיפה בגאווה. "כשעליתי, הצטרפתי לקיבוץ עין-חרוד מאוחד ולאחר שנישאתי עברנו לעפולה".

היום היא מחלקת את זמנה בין הבית בעפולה, המשמש לה גם כסטודיו לציור, ובין ביתה בערבה. "יש לי עוד בת בצפון ונכדים וגם אימא ודודה בנות למעלה מ-90 שאני אחראית עליהן, לכן אני צריכה להישאר קרובה גם אליהן", היא מסבירה. "אבל גם כשאני שם, אני מציירת את המדבר, אני לוקחת אותו איתי לכל מקום".

בביתה בספיר שלושה חדרים וסלון: חדר שינה שעוצב בהשראת המזרח, חדר אורחים וחדר עבודה. בחדר העבודה מכונת תפירה וארונות עמוסים בדים, זכר לימיה כמעצבת שמלות כלה. לבית מרתף, המשמש גלריה ומחסן. הקירות מעוטרים בציורים שציירה במהלך השנים.

על קירות הסלון פזורים צילומים ממסעותיה בעולם. "אף פעם לא השקעתי כסף בפנינת ישיבה, למה להשקיע ברהיט כשאפשר לטייל בכסף הזה?" היא שואלת. ואכן, הספה בסלון היא בעצם מזרן על במה שבנויה מבלוקים. "כששיפצתי, ידעתי בדיוק מה אני רוצה

